

ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΣΠΙΤΙ!

Πώς να γράψω ένα σενάριο Από την Τζωρτζίνα Κακουδάκη

Δραματουργός, Σκηνοθέτης, Θεατρολόγος, Θεατροπαιδαγωγός

Πηγή: <http://georginakakoudaki.org/profil/>

Copyright © Τζωρτζίνα Κακουδάκη

Δες το μίνι σεμινάριο

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLYolWPeDZ9LXx-fyW23NU5QGYuKA-fdaq>

Σε αυτό το μικρό μάθημα θα δούμε πώς μια ιδέα μπορεί να γίνει μια ιστορία, και πώς μια ιστορία μπορεί να γίνει ένα σενάριο, ένα γραπτό δηλαδή κείμενο που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο σκηνοθέτης ως βάση για να γυρίσει μια ταινία.

Ένα σενάριο είναι μια βασική προϋπόθεση για να γίνει μια ταινία, μιας και αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της και μπορεί να βοηθήσει το σκηνοθέτη να οργανώσει τα πλάνα του, να φωτίσει τους χαρακτήρες, να διαλέξει ηθοποιούς, τοποθεσίες για τα γυρίσματα και να οργανώσει τον χρόνο που χρειάζεται για να γυριστεί η ταινία.

Άρα το σενάριο, η γραμμένη ιστορία, είναι η αρχή για μια ταινία...που θα γράψει ιστορία!

Πώς να ξεκινήσεις / Η Ιδέα

Κάθε καλλιτεχνική δημιουργία ξεκινάει από μία ιδέα. Μπορεί να είναι μια γενική ιδέα ή μια απροσδιόριστη ιδέα, πάντως είναι μια ιδέα. Τι μπορεί να είναι μια ιδέα; Μπορεί να είναι μια σκέψη, μια εικόνα, ένα ποίημα που διαβάσαμε, μια ατάκα, ένα απόφθεγμα, ένας ανθρώπινος χαρακτήρας που σας έχει κάνει εντύπωση, μια στιγμή που αισθανθήκατε ή συνέβη κάτι ιδιαίτερο, ένα αντικείμενο, μια τοποθεσία ή μια σειρά από ιδέες όπως: τι θα γινόταν αν έκλεινε το σχολείο και είχα κλειστεί μέσα, ή ακόμα και ένα όνειρο που είδαμε.

Έχεις λοιπόν αυτήν την ιδέα. Και έχεις και ένα μολύβι και ένα λευκό χαρτί. Ή ένα πληκτρολόγιο και μια λευκή οθόνη.

Λοιπόν κοίτα πώς αρχίζεις. Γράφεις την ιδέα σου, έτσι όπως σου ήρθε, στο χαρτί ή στο κομπιούτερ σου. Χωρίς να αυτολογοκρίνεσαι. Έτσι και αλλιώς αυτό που γράφεις δεν θα το δει κανείς. Προσοχή! Μην εγκαταλείψεις την ιδέα σου. Γράψε την όλη και επέμεινε, μέχρι να δεις πού μπορεί μια ιδέα να σε οδηγήσει. Δεν ξέρεις ποτέ! Η ιδέα σου μπορεί να ήταν πολύ καλή.

Σχεδιάγραμμα

Θυμάστε πως στο σχολείο μας λένε όταν γράφουμε έκθεση ιδεών να μην γράφουμε κατευθείαν στο χαρτί, αλλά μας λένε να κρατήσουμε σημειώσεις. Βαρετό ε; Αλλά τελικά βλέπεις ότι άμα κάνεις ένα σχεδιάγραμμα μπορεί πολύ να σε βοηθήσει, να σου δώσει ένα μπούσουλα ώστε να μην στερέψεις ποτέ από ιδέες και από...λύσεις. Αυτό το κάνουμε σε όλα τα γραπτά κείμενα. Ακόμα και στις δικές μας ιστορίες.

Στο στάδιο λοιπόν αυτό παίρνουμε την ιδέα μας και την αναλύουμε λίγο περισσότερο. Ποιος είναι ο κεντρικός χαρακτήρας της ιστορίας; Που διαδραματίζεται; Ποια είναι η βασική ιστορία που θέλουμε να πούμε; Ποια θα είναι η εξέλιξη της ιστορίας, τι θα γίνει στο τέλος;

Αυτή η διαδικασία μπορεί να πάει την ιδέα μας σε ένα άλλο επίπεδο που δεν είχαμε φανταστεί. Δηλαδή η φαντασία μας να δημιουργήσει νέους κόσμους, νέες ιδέες που θα μας οδηγήσουν στο να δημιουργήσουμε μια ολόκληρη πλοκή, μια σειρά από γεγονότα που έχουν ενδιαφέρον όχι μόνο για μας αλλά και για κάποιον άλλον που μπορεί να διαβάσει την ιστορία μας. Έτσι, γινόμαστε σιγά σιγά συγγραφείς.

Η δημιουργία ενός κόσμου

- Ο κόσμος της ιστορίας μας είναι πολύ σημαντικός. Έχει μεγάλη σημασία να μπορούμε να απαντήσουμε ερωτήσεις όπως:
- Ποιος είναι ο χαρακτήρας μας (ηλικία, φύλο, εθνικότητα, εμφάνιση κ.λπ.);
- Πού βρίσκεται (μέσα ή έξω από το σπίτι, σε ποια χώρα κ.λπ.);
- Πότε συμβαίνει αυτή ιστορία (χρονιά, ώρα της ημέρας, εποχή του χρόνου κτλ.);
- Γιατί συμβαίνει η ιστορία (ποια αιτία έκανε την ιστορία να συμβεί);
- Πώς συμβαίνει η ιστορία (ποια είναι η αφορμή για να συμβεί, πώς αισθάνεται ο χαρακτήρας που του συμβαίνει κ.λπ.);

Είναι σημαντικό να ξεκινήσουμε από αυτές τις ερωτήσεις για να προσδιορίσουμε τον κόσμο στον οποίο διαδραματίζεται η ιστορία. Είναι ένας τεχνολογικός κόσμος; Είναι ένας κόσμος από το παρελθόν; Είναι ένας σύγχρονος με εμάς κόσμος, αλλά σε μια άλλη κοινωνική πραγματικότητα; Είναι ακριβώς ο δικός μας κόσμος που βιώνουμε καθημερινά; Και αν ισχύει το τελευταίο, ποιον κόσμο μας θα διαλέξουμε (το σπίτι μας, το σπίτι της γιαγιάς, το εξοχικό μας, το σπίτι των κολλητών μας φίλων κ.λπ.);

Σκεφτείτε τον βασικό σας χαρακτήρα μέσα στον κόσμο που επιλέξατε. Τι ξέρει για αυτόν τον κόσμο; Τι τον διευκολύνει και τι τον εμποδίζει; Πώς αισθάνεται μέσα σε αυτόν; Τι θα ήθελε ή τι θα έπρεπε να αλλάξει;

Δημιουργία χαρακτήρων

Αφού έχουμε αρχίσει να σκεφτόμαστε τον κόσμο της ιστορίας μας, τώρα μπορούμε να εστιάσουμε στους χαρακτήρες της ιστορίας. Ας πούμε ότι έχουμε έναν κεντρικό χαρακτήρα, που μας ενδιαφέρει η ιστορία μέσα από τα δικά του/της μάτια, είτε για αυτό που κάνει είτε για αυτό που παθαίνει ή και τα δύο.

Πρέπει λοιπόν στο χαρτί ή στην οθόνη να κρατήσουμε σημειώσεις που απαντούν σε ερωτήματα όπως:

1. Ποιος είναι ο κεντρικός χαρακτήρας της ιστορίας;
2. Τι είναι αυτό που θέλει ο χαρακτήρας;
3. Τι τον /την εμποδίζει από το να το έχει;

Οι απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις θα μας βοηθήσουν πολύ στην ανάπτυξη της πλοκής της ιστορίας, γιατί θα προσδιοριστούν τα εμπόδια, τα διλήμματα, οι επιλογές και οι αποφάσεις που μπορεί να πάρει ο κεντρικός χαρακτήρας μέσα στην ιστορία μας.

Φυσικά, στην εξέλιξη της σκέψης μας όλα αυτά μπορεί να αλλάξουν πολλές φορές. Αλλά για αυτό έχουμε το backspace, τη γόμα και το μπλάνκο.

Αν η ιστορία μας έχει πάνω από έναν κεντρικό χαρακτήρα, αυτήν τη διαδικασία πρέπει να την κάνουμε για κάθε έναν χαρακτήρα ξεχωριστά. Σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να σκεφτούμε:

1. Τι σχέση έχει ο κεντρικός μας χαρακτήρας με κάθε έναν από τους υπόλοιπους χαρακτήρες της ιστορίας;
2. Τι θέλουν από τον κεντρικό μας χαρακτήρα οι άλλοι; Γιατί είναι απαραίτητοι στην ιστορία; Υπάρχει κάποια σύγκρουση;

Η σύνοψη ή περίληψη

Για να μπορέσουμε να βάλουμε τα πράγματα στη σειρά, μπορούμε να κάνουμε μια σύνοψη, μισή σελίδα δηλαδή, που θα περιλαμβάνει τη σύντομη περιγραφή της ιστορίας με λίγα λόγια. Σκεφτείτε τη μικρή ιστορία που διαβάζουμε στην πίσω πλευρά ενός DVD.

Η πλοκή, όταν θα γράψουμε την ιστορία αναλυτικά, μπορεί να αλλάξει, να μπερδέψουμε τη χρονολογική αφήγηση και να βάλουμε τα γεγονότα σε άλλη σειρά. Προς το παρόν όμως είναι χρήσιμο να γράψουμε την ιστορία με τη χρονολογική σειρά των γεγονότων.

Το είδος

Σκεφτείτε για ποιον θα θέλατε να αναπτυχθεί η ιδέα σας. Τι μηνύματα θέλετε να πάρει ο αναγνώστης σας; Με τι αισθήματα να μείνει όταν

διαβάσει την ιστορία σας; Πώς θέλετε να τον κάνετε να αισθανθεί την ώρα που διατρέχει την ιστορία σας; Οι αποφάσεις σας μπορεί να σας οδηγήσουν να κάνετε μια ιστορία που να ανήκει σε κάποιο κινηματογραφικό είδος: περιπέτεια, αστυνομικό, ρομαντική κομεντί, επιστημονικής φαντασίας, τρόμου, μιούζικαλ, δράμα, καουμπόικο, εποχής κ.λπ.

Η φαντασία μας δεν περιορίζεται. Μπορείτε δηλαδή να κάνετε μια ρομαντική κομεντί με ζόμπι, μια περιπέτεια με... χελώνες! Και άλλα πολλά.

Το θέμα

Είναι σημαντικό να σκεφτείτε και να διαλέξετε ποιο είναι το θέμα της ιστορίας σας με λίγες λέξεις, π.χ. "η αγάπη πάντα κερδίζει" ή "η ζωή κερδίζεται με κόπο" κ.λπ. Το να βρείτε το θέμα που θέλετε να μοιραστείτε με τον αναγνώστη σας θα σας θυμίζει, όσο γράφετε την ιστορία, να μην παρασύρεστε σε άλλα θέματα.

Ο τίτλος

Αφού έχετε σκεφτεί και κατασταλάξει σε όλα τα παραπάνω, τότε μπορείτε πια να αποφασίσετε ποιος θα είναι ο τίτλος της ιστορίας. Φροντίστε ο τίτλος της ιστορίας σας να μην έχει υπάρξει ξανά, να είναι πρωτότυπος και να προκαλεί έναν πιθανό αναγνώστη να θέλει να διαβάσει μια ιστορία με τον τίτλο που δώσατε. Φυσικά ο τίτλος πρέπει να σχετίζεται με την ιστορία που γράφουμε.

* Να μια δημιουργική ευκαιρία να χρησιμοποιήσουμε το διαδίκτυο και να δούμε αν ο τίτλος που χρησιμοποιήσαμε έχει ήδη χρησιμοποιηθεί από άλλους.

Γράφοντας την ιστορία βήμα-βήμα

Έρθε η ώρα να γράψουμε την ιστορία.

Τώρα, εδώ πρέπει να λάβουμε κάποια πράγματα υπόψιν:

- 1.** Ποια θα είναι τα κεντρικά γεγονότα που θα επηρεάσουν την πλοκή;
- 2.** Πώς θα τα διαχειριστεί ο κεντρικός χαρακτήρας;
- 3.** Πού θα μας οδηγήσουν τα γεγονότα;
- 4.** Ποια θα είναι η σύγκρουση, η διαφωνία, η αντίσταση, η πράξη που θα αλλάξει την ιστορία του χαρακτήρα και του κόσμου στον οποίο ζει;

*** Θα σας βοηθήσει το να πειραματιστείτε γράφοντας «επεισόδια» από το παρελθόν του ήρωα του σεναρίου σας. Μπορεί να μην τα συμπεριλάβετε ποτέ στο σενάριο, αλλά θα σας βοηθήσουν να «γνωρίσετε» καλύτερα τον ήρωα, να τον νιώσετε σαν ένα πραγματικό πρόσωπο που προϋπήρχε της ιστορίας την οποία θα πείτε στο σενάριο. Προσπαθήστε να στήσετε ένα

«βιογραφικό» του ήρωα, με την παιδική του ηλικία, τις ασχολίες, τα γούστα, τις φοβίες και όλα όσα τον επηρέασαν.

Η ιστορία πρέπει να έχει αρχή, μέση και τέλος. Δηλαδή, να εισάγουμε τον αναγνώστη στον κόσμο του κεντρικού χαρακτήρα, πώς αισθάνεται και πώς ενεργεί σε σχέση με κάποιο θέμα. Να βρούμε μετά την κεντρική ιστορία, δηλαδή τι έγινε; Ποια γεγονότα τον έκαναν να αλλάξει αυτό που μέχρι τώρα θεωρούσε ως αλήθεια. Η λογική του τρίπτυχου «αρχή- μέση- τέλος» ή «αιτία- γεγονός- συνέπεια» μας βοηθά να δώσουμε μια καλή αφήγηση για τον αναγνώστη, γιατί τον πάμε βήμα-βήμα στην ανάλυση της ιστορίας.

Οι διάλογοι/ οι περιγραφές των δράσεων/ οι χώροι

Μια ιστορία, που την γράφουμε έτσι ώστε να μπορεί να γίνει σενάριο και μετά ταινία, έχει δύο βασικά χαρακτηριστικά: τους ανθρώπους και τους χώρους.

Ας ξεκινήσουμε να γράφουμε μερικές τεχνικές συμβουλές, γιατί μπορεί να ξεκαθαρίσουν πολύ το στόχο μας.

Αρχικά, μπορούμε να χωρίσουμε την ιστορία μας σε σκηνές, δηλαδή τις μικρές ιστορίες που δημιουργούν τη μεγάλη ιστορία. Μια σκηνή μπορεί να ξεκινάει με την ένδειξη π.χ.:

ΣΚ. 15 - ΕΣΩΤ., ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ, ΜΕΡΑ:

Στην αρχή κάθε καινούριας σκηνής γράφουμε τον αριθμό της σκηνής, αν θα είναι σε εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, ποιος είναι αυτός ο χώρος και τι ώρα της ημέρας είναι (στοιχεία που θα βοηθήσουν το σκηνοθέτη να καθορίσει το φωτισμό και το σκηνικό). Η δράση και τα σκηνικά στοιχεία γράφονται στη συνέχεια σε ενεστώτα, ενώ οι διάλογοι σηματοδοτούνται από το όνομα του ήρωα που μιλάει, με κεφαλαία, και μπαίνουν στη μέση της σελίδας.

Όταν συστήνουμε έναν καινούργιο χαρακτήρα, τον γράφουμε πάντα με κεφαλαία. Στη συνέχεια, μπορούμε να γράφουμε το όνομά του πεζοκεφαλαία, εκτός από όταν μιλάει. Εκεί πρέπει να είναι και πάλι κεφαλαία.

Αφού προσδιορίσετε και περιγράψετε πού συμβαίνει η δράση (προσοχή, δεν χρειάζεται να περιγράψετε συναισθήματα σε αυτό το σημείο), μπορεί να ξεκινήσει ο διάλογος μεταξύ των χαρακτήρων της ιστορίας.

Για να είναι πειστικός ο διάλογος μπορείτε να αξιοποιήσετε τις εξής συμβουλές:

- Γράφω ό,τι είναι απαραίτητο να ειπωθεί για να προχωρήσει η ιστορία.

- Δεν χρειάζεται μια σκηνή να ξεκινήσει από την αρχή μιας συνομιλίας, αλλά να μπορούμε κατευθείαν στο ζουμί της ιστορίας, δηλαδή η συνομιλία δύο ανθρώπων να καταγραφεί «στη μέση των πραγμάτων». Να φανταστούμε ότι οι χαρακτήρες μιλούσαν μεταξύ τους και πριν αρχίσει η στιγμή που εμείς γράφουμε τώρα στο χαρτί ή στην οθόνη μας.
- Αφού γράψω έναν διάλογο, τον διαβάζω δυνατά. Είναι πειστικός; Πράγματι έτσι μιλάνε οι άνθρωποι μεταξύ τους; Έχω λάβει υπόψιν την ηλικία τους, την καταγωγή τους, το μορφωτικό τους επίπεδο, τα συναισθήματα που έχουν στη διάρκεια της σκηνής;
- Στον διάλογο μάθαμε μια πληροφορία ή μια συναισθηματική κατάσταση που δεν ξέραμε; Προώθησε την πλοκή της ιστορίας; Μήπως στον διάλογο περιγράφουμε μερικές από τις δράσεις που κάνουμε; Π.χ. αντί να πει ο χαρακτήρας «Διψάω, ας πιω αυτό το ποτήρι νερό», μπορεί απλά στην ιστορία να περιγράψεις ότι παίρνει ένα ποτήρι νερό και το πίνει... Έτσι ο διάλογος αυτός δεν χρησιμεύει, μπορεί να διαγραφεί. Το ίδιο και με τα συναισθήματα. Μπορεί ο συγγραφέας να δείξει, μέσα από τις εκφράσεις, πώς αισθάνεται ο χαρακτήρας, δηλαδή να δώσει μια οδηγία π.χ. έκφραση κούρασης, αντί να υπάρχει στον διάλογο «είμαι κουρασμένος». Ό,τι μπορούμε να δείξουμε με το σώμα μας πολλές φορές δεν χρειάζεται να το γράφουμε στο διάλογο. Θυμήσου: το σενάριό σου θα γίνει εικόνα.

Παράδειγμα:

ΣΚ.1 – ΕΣ. ΣΠΙΤΙ ΤΖΩΡΤΖΙΝΑΣ – ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Βλέπουμε την ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ να κάθεται στο τραπέζι του σαλονιού μπροστά από τον υπολογιστή με τα ακουστικά στα αυτιά.

Φαίνεται σκεπτική. Ξαφνικά, σκάει στα γέλια.

ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ

Μου την έφερες! Έλα, άλλη μια φορά.

Τελευταίο και μετά κλείνουμε.

Παύση.

ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ

Όχι δεν βαρέθηκα! Έλα ρε φίλε, άλλη μια παρτίδα.

Πίνει μια γουλιά από ένα ποτήρι με ένα μπλε υγρό και μορφάζει από την αηδία. Συνεχίζει να παίζει το διαδικτυακό παιχνίδι. Χτυπάει το κουδούνι της πόρτας. Η Τζωρτζίνα, δεν το ακούει.

*Σημείωση: Στη σκηνή χρησιμοποιήσαμε γραμματοσειρά Courier, μέγεθος 12, με διπλό διάστιχο, και ο διάλογος είναι στοιχισμένος στη μέση, σε μέγεθος αρχείου A4. Είναι καλό να γνωρίζετε ότι με αυτόν τον τρόπο κάθε σελίδα αντιστοιχεί σε ένα (1) λεπτό της ταινίας. Έτσι, καταλαβαίνουμε χοντρικά πόσα λεπτά θα είναι τελικά η ιστορία μας.

Ξαναδιαβάζω την ιστορία

Και πια, η ιστορία τελείωσε. Μια σημαντική στιγμή σε μια δική μας δημιουργική ιστορία, είναι να μπορούμε μόνοι μας να την αξιολογούμε και να την βελτιώνουμε. Μπορεί να έχουμε γράψει μερικά πράγματα που τώρα που τα ξαναδιαβάζουμε «δεν κολλάνε», δεν δικαιολογούνται, δεν ολοκληρώνονται. Άρα σβήνουμε, «πετάμε», ξαναγράφουμε, ολοκληρώνουμε.

Βεβαιωνόμαστε ότι οι χαρακτήρες της ιστορίας έχουν συνέπεια, δηλαδή έχουν όμοια χαρακτηριστικά στην προσωπικότητα τους καθ' όλη την ιστορία. Ό,τι σε αυτούς αλλάζει πρέπει να δικαιολογείται.

Βεβαιωνόμαστε ότι το θέμα μας, ο τίτλος, η σύνοψη είναι συνεπή.

Βεβαιωνόμαστε ότι δεν έχουμε αφήσει ανολοκλήρωτες τις σκέψεις μας, τα συναισθήματα των χαρακτήρων της ιστορίας, τις ιδέες που θα θέλαμε να μοιραστούμε.

Σκεφτείτε αν αυτή η ιστορία μπορεί να ενδιαφέρει κάποιον άλλον. Εσάς θα σας ενδιέφερε να την διαβάσετε; Είχε περιπέτεια, κλιμάκωση, σύγκρουση, ανατροπή; Έμαθε ο κεντρικός χαρακτήρα κάτι που δεν ήξερε; Άλλαξε η ροή των γεγονότων από τα συμβάντα της ιστορίας;

Μετά το τέλος

Μετά το τέλος αυτής της ιστορίας, ξεκινάμε μια άλλη. Βρίσκουμε μια νέα ιδέα. Μέχρι να την βρούμε, μπορούμε να διαβάσουμε βιβλία, να δούμε ταινίες, να εστιάσουμε στα σενάρια των ιστοριών που μας αρέσουν, να μιλήσουμε με τους φίλους μας αλλά και με ανθρώπους άλλων ηλικιών για τα θέματα που μας ενδιαφέρουν και να ξεκινήσουμε ένα νέο... σενάριο.

ΤΕΛΟΣ